

LEBRIS

We know
books

Ministerul Educației

Felicia-Elena Boșcodeală
Loredana Ciobanu

7

ISTORIE

clasa a VII-a

 Booklet

CUPRINS

Competențe generale și specifice	6
Ghid de utilizare a manualului digital	7
Recapitulare inițială	9
Evaluare inițială	11

Unitatea 1

LUMEA LA SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XIX-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

Marile alianțe politico-militare în lume	14
Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă	18
• Revoluția industrială și războiul. Noul armament și victimele lui – studiu de caz	22
• Viața în tranșee și <i>frontul de acasă</i> – studiu de caz	24
• România și Primul Război Mondial – studiu de caz	26
Tratatul de pace. Noua hartă a Europei	28
Recapitulare	32
Evaluare	34

Unitatea 2

PERIOADA INTERBELICĂ: O LUME ÎN SCHIMBARE

Viața cotidiană: organizarea orașelor, lumea rurală, invențiile și viața casnică, divertismentul, sănătatea oamenilor, cultura	36
• Femeia în viața publică – studiu de caz	40
• Cinematograful – artă și industrie – studiu de caz	42
• Crize economice – studiu de caz	44
Cetățean și stat în democrație	46
• Un model democratic – SUA – studiu de caz	48
Cetățean și stat în totalitarism	50
• Comunismul. Nazismul – studiu de caz	52
Recapitulare	54
Evaluare	56

Unitatea 3

LUMEA ÎN RĂZBOI

Relațiile internaționale. Agresiunea statelor totalitare	57
Al Doilea Război Mondial: alianțe militare și fronturile de luptă (1939-1945)	58
• Noile mijloace de distrugere în masă – studiu de caz	62
• Viața pe front și în <i>frontul de acasă</i> – studiu de caz	66
• Holocaustul – studiu de caz	68
România și Al Doilea Război Mondial	70
Conferința de Pace	72
Recapitulare	74
Evaluare	76
	78

Unitatea 4

LUMEA POSTBELICĂ

Reconstrucție și modele ale dezvoltării economice. Viața cotidiană – de la dramele războiului la prosperitate	79
• Declarația Universală a Drepturilor Omului – studiu de caz	80
• Protestul tinerei generații – studiu de caz	84
Democrație versus comunism – modelele de organizare a statelor. Războiul Rece (1945-1991)	86
Uniunea Europeană: principii de organizare și funcționare	88
Lumea contemporană: o lume multipolară – globalizarea; noua diversitate culturală și revoluția informațională	92
• Noile forme de divertisment – jocurile și tehnologia. Consecințe – studiu de caz	96
• Terorismul – studiu de caz	98
• Migrații în lumea contemporană – studiu de caz	100
Recapitulare	102
Evaluare	104
Recapitulare finală	106
Evaluare finală	107
Metode și instrumente de lucru	111
Anexă	113
	115

U1

Lumea la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea

- Marile alianțe politico-militare în lume
- Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă

Studiu de caz: Revoluția industrială și războiul.
Noul armament și victimele lui

Studiu de caz: Viața în tranșee și *frontul de acasă*
Studiu de caz: România și Primul Război Mondial

- **Tratatele de pace. Noua hartă a Europei**
- **Recapitulare**
- **Evaluare**

Marile alianțe politico-militare în lume

Descoperă!

1. **Describe, pe scurt, imaginea alăturată. Ce state sunt reprezentate? După ce ți-ai dat seama? (Găsești pașii pentru analiza unei imagini la pagina 114.)**
2. **Adu-ți aminte de cele învățate anul trecut. Care era situația Imperiului Otoman la sfârșitul secolului al XIX-lea?**
3. **Care crezi că au fost consecințele, la nivel european, ale declinului unui mare imperiu?**

Aventura cunoașterii

O Europă a contrastelor. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, Europa era o lume a contrastelor, marcată de diferențe de ordin politic și economic, de lupte pentru hegemonie (europeană și colonială) și, în unele cazuri, de dorința de emancipare națională.

Deosebiri erau în primul rând vizibile la **nivelul organizării politice**. Deși tendința generală era de adoptare a sistemului parlamentar și de elaborare a unor constituții care să recunoască drepturile cetățenești, în Europa coexistau, în epocă, **republici** (Franța, Elveția), **monarhii constituționale** (Regatul Unit, Olanda) și **regimuri autoritare**, în care puterea era concentrată în mâinile monarhului (Imperiul Rus, Imperiul Austro-Ungar și Imperiul German).

Un caz aparte îl reprezenta Peninsula Balcanică (Europa de Sud-Est), unde trăiau comunități etnice variate, de religii diferite (catolici, ortodocși, musulmani), care intrau adesea în conflict. Tensiunile erau alimentate și de faptul că, deși în mare parte sub influență otomană, zona (supranumită „butoiul cu pulbere al Europei”) reprezenta un important punct de interes și pentru ruși, și pentru austro-ungari.

La **nivel economic**, Europa se afla sub efectul Revoluției industriale – fiecare stat în parte resimțind diferit aceste transformări.

În sud-estul Europei, măcinat de conflicte și lipsit de resurse, economia a continuat să se bazeze, în mare parte, pe cultivarea pământului și creșterea animalelor.

Occidentul, în schimb, interesat și capabil să investească în noile invenții și tehnologii, și-a construit o economie puternică, bazată pe industrie. Erau avantajate, mai cu seamă, statele care dețineau colonii, căci acestea furnizau metropolei forță de muncă și materii prime ieftine, constituind, în același timp, importante piețe de desfacere pentru produsele europene.

Astfel, la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, Europa reprezenta prima putere economică, industrială și maritimă a lumii.

Europa și imperiile coloniale. La începutul secolului al XX-lea, europenii controlau aproape în întregime Africa și o parte substanțială din Asia. Cel mai întins imperiu colonial era cel englez (dintre posesiuni, India era supranumită „perla Coroanei”), însă teritorii vaste dețineau și francezii (în Africa și în Asia) și rușii (în Asia).

Portughezii și spaniolii (primii și, cândva, cei mai de seamă colonizatori) își văzuseră imperiile mult micșorate în secolul al XIX-lea, când diferite colonii își câștigaseră independența.

Caricatură din 1912: statele din Balcani distrugând stabilitatea Imperiului Otoman („Înalta Poartă”)

DICTIONAR

blindat – acoperit cu un înveliș protector de plăci metalice groase

cancelar – șef al guvernului

conflagrație – conflict armat de mari proporții, război în care sunt implicate numeroase state

defensiv – de apărare

emancipare națională – dobândire a independenței, ieșire de sub dominație străină

etnie – totalitatea oamenilor care vorbesc aceeași limbă și care au o cultură comună

hegemonie – conducere, dominație

imperiu colonial – ansamblu de teritorii (colonii) aflate în stăpânirea unui stat european (stat-metropolă)

Monedă de argint, care a circulat în India Britanică la sfârșitul sec. XIX și începutul sec. XX. Pe față apare bustul Reginei Victoria.

Dintre europeni, colonii mai dețineau și olandezii (al căror imperiu cunoscuse apogeul în secolul al XVII-lea) și, la un nivel mai scăzut (sub aspectul întinderii și al bogăției de resurse din teritorii) – belgienii, germanii și italienii.

Formarea alianțelor politico-militare. Sfârșitul secolului al XIX-lea stă sub semnul unor tensiuni crescute între marile puteri europene.

Franța, care pierduse provinciile Alsacia și Lorena în urma războiului cu Prusia, din 1870-1871, voia să își ia revanșa împotriva germanilor și căuta sprijin printre celelalte state. În consecință, Germania a început ea însăși să formeze alianțe cu caracter defensiv. În același timp, pe plan extern, germanii urmăreau dobândirea de noi colonii, ceea ce i-a adus în conflict cu celelalte imperii coloniale.

În sfârșit, în Rusia lua amploare panslavismul, ale cărui efecte s-au făcut simțite mai ales în Balcani – un teritoriu locuit de un număr considerabil de slavi, aflați fie sub controlul Imperiului Austro-Ungar, fie al celui Otoman.

Într-un asemenea context, în care o conflagrație părea inevitabilă, statele europene au format alianțe, pe baza intereselor comune.

Franz Joseph

Alexandru al II-lea

Wilhelm I

Alianța celor trei împărați – Franz Joseph (împăratul Austro-Ungariei), Alexandru al II-lea (țarul Rusiei) și Wilhelm I (împăratul Germaniei) – a fost constituită în 1873. Alianța avea caracter defensiv, însă a luat sfârșit câțiva ani mai târziu, din cauza neînțelegerilor dintre Rusia și Austro-Ungaria, care își disputau zona Balcanilor.

Tripla Alianță (sau **Puterile Centrale**), constituită între Germania, Austro-Ungaria și Italia, a luat ființă în 1882. Primul pas fusese făcut în 1879, când Germania și Austro-Ungaria au semnat o înțelegere prin care se angajau să-și acorde sprijin în cazul unui atac al Rusiei. În 1882 li s-a alăturat și Italia, ale cărei interese coloniale erau amenințate de francezi. În 1883, și România aderă la această alianță, în contextul relațiilor conflictuale cu Rusia.

Tripla Înțelegere (sau **Antanta**) – reunind Franța, Rusia și Marea Britanie – a fost creată în urma semnării unor tratate separate între Franța și Rusia (1891-1893); Franța și Marea Britanie (alianță cunoscută ca *Antanta Cordială*, 1904); Marea Britanie și Rusia (1907).

Crearea acestor alianțe a dus la agravarea tensiunilor între statele europene, generând crize diplomatice și conflicte armate. Toate acestea au culminat cu izbucnirea Primului Război Mondial, în 1914, în care aveau să se înfrunte Puterile Centrale și Antanta.

DICTIONAR

panslavism – mișcare politică și culturală apărută în Rusia în sec. XIX, care urmărea unirea într-un singur stat a tuturor popoarelor slave

pulbere – (aici) praf de pușcă, substanță explozivă sub formă de granule

regim autoritar – sistem de organizare bazat pe supunerea necondiționată față de autoritate

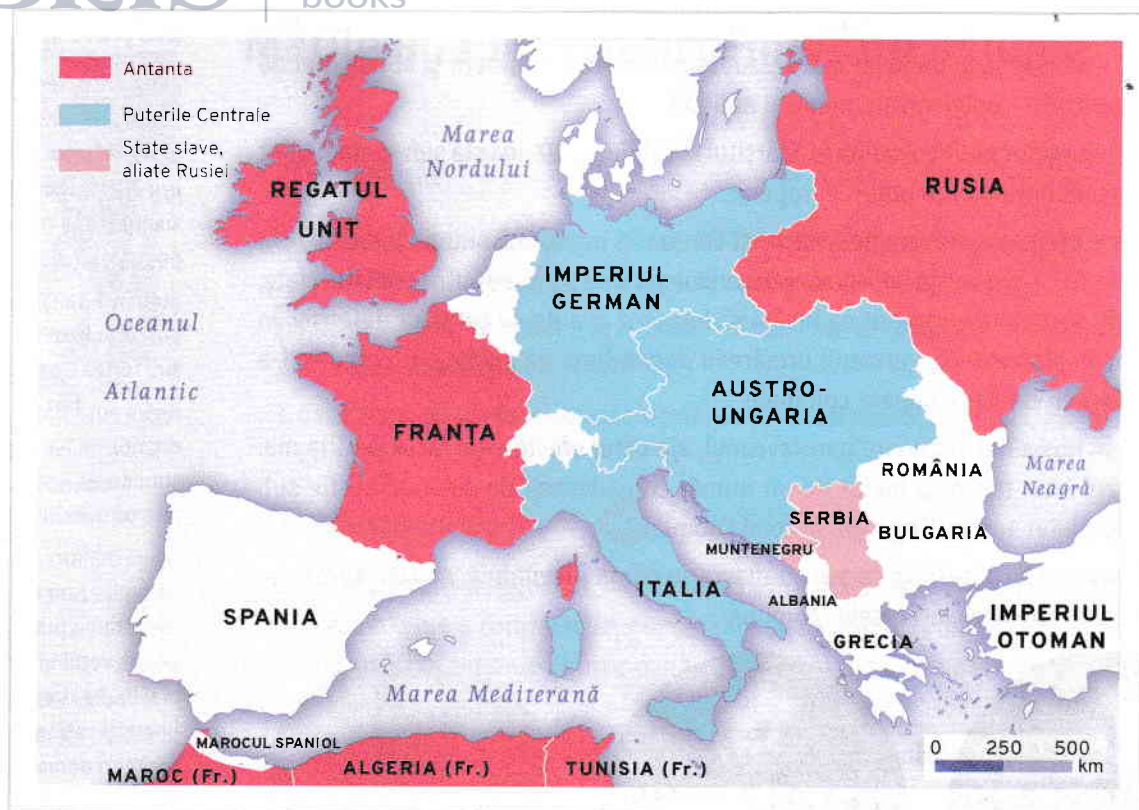
regim democratic – sistem de organizare bazat pe exercitarea puterii de către popor, votul universal și mai multe drepturi și libertăți cetățenești; regimuri democratice sunt, de exemplu, republicile parlamentare și monarhiile constituționale

Otto von Bismarck

Cancelar al Germaniei (1871-1890). Strălucit om de stat și diplomat, a urmărit neobosit unificarea Germaniei (realizată în 1871) și apoi consolidarea poziției noului stat. La inițiativa lui a fost constituită Tripla Alianță, al cărei scop inițial era menținerea păcii europene, prin echilibrarea balanței de putere pe continent.

BISMARCK

1.1. Alianțele politico-militare înainte de Primul Război Mondial

Explorează și aplică!

I. Privește cu atenție harta de mai sus și identifică puterile europene care au format alianțe înainte de 1914. Precizează apoi câte două cauze care au dus la constituirea Puterilor Centrale, respectiv a Antantei, subliniind interesele comune ale statelor vizate.

II. Citește sursele și rezolvă cerințele.

A. Maiestatea Lor, Împăratul Austriei (...), Împăratul Germaniei (...) și Regele Italiei, îndemnați de dorința de a întări garanțiile păcii, de a consolida principiul monarhic și de a asigura astfel menținerea ordinii sociale și politice în statele respective, au căzut de acord să încheie un tratat care, prin natura sa exclusiv conservatoare și defensivă, nu urmărește altceva decât să le înarmeze împotriva pericolelor ce ar putea amenința pacea statelor lor și liniștea Europei (...).

Tratatul Triplei Alianțe, 1882

B. Președintele Republicii Franceze și Majestatea Sa Regele Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei și al Teritoriilor Britanice de dincolo de mări, Împărat al Indiei, hotărând să pună capăt, pe cale amiabilă, dificultăților apărute în [colonii], au decis să încheie o convenție în acest scop.

(...) Guvernul Republicii Franceze declară că nu are intenția de a schimba statutul politic al Marocului.

La rândul său, guvernul Majestății Sale Britanice recunoaște că acesta aparține Franței (...).

Din Convențiile care au stat la baza Antantei Cordiale, 1904 (adaptare)

1. Numește, din sursa A, două motive ale semnării tratatului.
2. Identifică, în sursa A, o trăsătură definitorie a tratatului, apoi explică, pe scurt, ce înseamnă acest lucru.
3. Indică, din sursa B, semnatarii convenției.
4. Arată, din sursa, B, la ce teritorii se referă convenția.
5. Precizează, pe baza surselor, două diferențe între acordul din 1882 și cel din 1904, cu referire la scop și la spațiu geografic.

Tun folosit în Primul Război Mondial, expus la Muzeul Militar, Belgrad

III. Privește cu atenție imaginea, citește explicația și răspunde la întrebări.

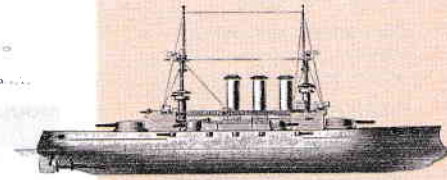
O caricatură din 1892, „Colosul Rhodes”, îl prezintă pe industriașul și omul de afaceri englez Cecil Rhodes sub forma unui gigant, cu un picior în Cairo (Egipt) și celălalt în Cape Town (Africa de Sud). Firul pe care îl ține în mână trimite la intenția lui Rhodes de a lega cele două orașe printr-o linie de telegraf și o cale ferată (care ar fi făcut legătura între majoritatea coloniilor britanice din Africa).

1. La ce face aluzie titlul caricaturii? Cum explici această alegere?
2. Observă îmbrăcămintea și accesoriile purtate de Rhodes. Ce dezvăluie aceste amănunte despre relația sa cu teritoriile colonizate?
3. Ce sugerează poziția în care este redat Rhodes? Cum interpretezi acest lucru în contextul colonialismului de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea?

ȘTIAI CĂ...?

- Expresia „Bolnavul Europei”, cu referire la Imperiul Otoman, aflat într-un declin rapid, pare să fi fost folosită pentru prima dată de împăratul Nicolae I al Rusiei, la jumătatea sec. al XIX-lea.
- Politica externă dusă de englezi în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, de evitare a alianțelor permanente (pentru a se putea concentra, în schimb, asupra imperiului lor colonial) e cunoscută în istorie ca „splendida izolare”.

Micul cercetător – investigație

Lucrați în echipe de trei elevi!

Tema investigației: *Războaiele balcanice*. **Durata de realizare:** două săptămâni.

Scopul investigației: Veți avea o imagine mai clară asupra contextului istoric și a cauzelor care au dus la izbucnirea Primului Război Mondial.

Pași pentru realizarea investigației:

1. Distribuirea rolurilor. Fiecare membru al echipei se va ocupa de un aspect al investigației, după cum urmează:
  - stabilește cauzele care au dus la izbucnirea războaielor, identifică participanții și indică reperere geografice;
  - realizează un tabel cronologic detaliat al războaielor, care să includă cele mai importante momente (bătălii, tratate etc.);
  - precizează rezultatele și consecințele acestor războaie.
2. Documentați-vă online sau la bibliotecă, pornind de la bibliografia indicată de profesor.
3. Selectați, ordonați și interpretați materialele. Investigația poate include hărți, ilustrații, fragmente de texte relevante etc. Lucrați în echipă pentru a da prezentării forma finală.

Prezentarea și evaluarea investigației: Fiecare echipă va avea la dispoziție 5-10 minute să prezinte în clasă rezultatele investigației și să răspundă întrebărilor colegilor/profesorului. Poate fi o prezentare digitală sau un text scris (de minimum 200 de cuvinte), însoțit de fișe/materiale vizuale. Prezentarea va fi evaluată după următoarele criterii: corectitudinea informației istorice, respectarea succesiunii cronologice a faptelor istorice, utilizarea limbajului istoric, structura prezentării/textului. Adaugă proiectul în portofoliu.

Indicație pentru realizarea portofoliului: Într-o mapă sau într-un dosar, adaugă, pe parcursul anului școlar, fișele de lucru, eseurile sau alte teme, fișele de proiect etc.

CAPSULA TIMPULUI

HMS *Dreadnought* (HMS însemnând *Her/His Majesty's Ship* – Nava Majestății Sale) a fost o navă de război a Marinei Regale Britanice, lansată în 1906. Foarte rapidă, blindată și dotată cu tunuri de calibru mare, era, la vremea respectivă, cea mai performantă navă de acest tip din lume.

Construcția sa a declanșat o cursă a înarmărilor la nivel mondial, pentru că celelalte puteri se temeau ca, în cazul unui conflict armat, HMS *Dreadnought* să nu le ofere englezilor un avantaj semnificativ.

Aceste eforturi de înarmare au constituit, indirect, una dintre cauzele care au dus la izbucnirea Primului Război Mondial.

Ferdinand Foch

Mareșal francez, șef al Marelui Stat Major al Franței (1917) și, în ultimele luni ale Primului Război Mondial, comandant suprem al forțelor armate aliate (francezi, englezi, americani) ale Antantei. Sub conducerea lui s-au obținut victorii decisive asupra armatelor germane.

DICTIONAR

arhiduce – titlu dat prinților din casa domnitoare de Austria

armistițiu – încetare temporară a acțiunilor militare, într-un război, cu acordul părților implicate

bloc – (aici) alianță, convenție, uniune (între state, partide, grupări etc.) pentru realizarea unor scopuri comune

îndoctrina – a convinge, a iniția pe cineva într-un sistem politic, religios etc.

înrola – a (se) înscrie în rândurile armatei

Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă

Descoperă!

În ziarele vremii, Primul Război Mondial era considerat „războiul care urma să pună capăt tuturor războaielor”.

1. Cum explici această caracterizare?
2. Crezi că s-a dovedit adevărată? Justifică-ți răspunsul.

Aventura cunoașterii

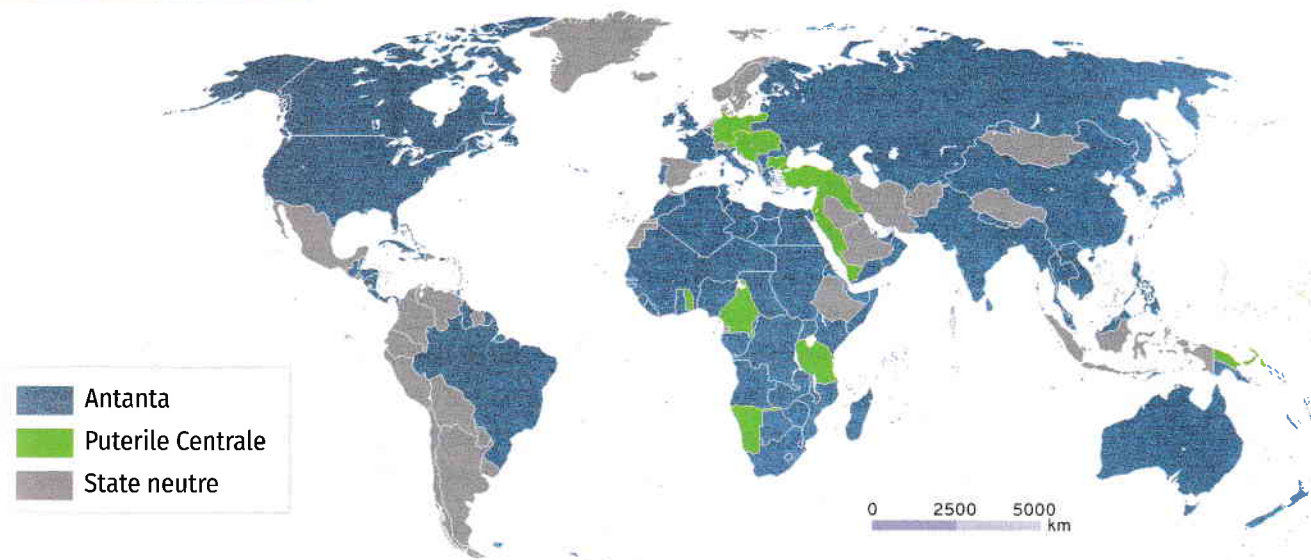

La începutul secolului al XX-lea, cele două alianțe politico-militare constituite între statele europene (Antanta și Puterile Centrale) erau pregătite de război. Cauzele conflictului erau multiple: dorința de hegemonie a marilor puteri, care își disputau nu doar teritorii europene, ci și coloniale; interese economice; tensiunile permanente din Balcani și dorința de emancipare națională a unor state aflate sub influență străină; dezvoltarea panslavismului.

În aceste condiții, s-a intensificat producția de armament, iar statele, pentru a-și asigura sprijinul populației în eforturile de război, s-au folosit de propagandă pentru îndoctrinarea împotriva „inamicului”.

Pretextul izbucnirii războiului a fost asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand, moștenitorul tronului austro-ungar, la Sarajevo, pe 28 iunie 1914. Drept consecință, Austro-Ungaria a declarat război Serbiei (bănuită că ar fi stat în spatele asasinatului), ceea ce a cauzat intervenția Rusiei (susținătoarea Serbiei). Astfel, s-a declanșat jocul alianțelor, iar pe 28 iulie 1914 izbucnea Primul Război Mondial, care avea să antreneze, la nivel mondial, aproape 70 de milioane de oameni, cu fronturi deschise pe mai multe continente.

Alianțele inițiale au suferit modificări. Antantei – inițial formată din Franța, Rusia și Marea Britanie – i s-au alăturat, printre altele, Japonia, Italia, România și Statele Unite ale Americii. De partea Puterilor Centrale – alături de Germania și Austro-Ungaria – au luptat Imperiul Otoman și Bulgaria. În același timp, câteva state (Spania, Danemarca, Norvegia, Elveția etc.) au rămas neutre.

1.2. Alianțele militare în timpul Primului Război Mondial

Cele două tabere s-au înfruntat pe mai multe fronturi. În funcție de amploarea și de durata luptelor, acestea au fost considerate **fronturi principale** sau **fronturi secundare**.

FRONTURI PRINCIPALE

Vestul Europei (Frontul de Vest)

- ▶ armatele Franței, Belgiei, Marii Britanii și Statelor Unite (din 1917) au luptat împotriva celor ale Germaniei
- ▶ **momente-cheie:**
  - **Bătălia de la Verdun (1916)** – victoria francezilor împotriva germanilor
  - **Bătălia de pe Somme (1916)** – trupele franceze și engleze s-au înfruntat cu cele germane; nu a existat un câștigător clar

Estul Europei (Frontul de Est)

- ▶ armatele Rusiei și României (din 1916) au luptat împotriva celor ale Germaniei, Austro-Ungariei, Imperiului Otoman și Bulgariei
- ▶ **momente-cheie:**
  - **Bătălia de la Tannenberg (1914)** – victoria germanilor împotriva rușilor
  - **Bătălia de la Mărășești (1917)** – victoria românilor și a rușilor împotriva germanilor

FRONTURI SECUNDARE

- ▶ Pe lângă principalele fronturi europene, au fost deschise mai multe fronturi secundare, în diferite părți ale lumii: în **Balcani** (unde s-au înfruntat cu precădere armatele sârbești cu cele austro-ungare și bulgare); în **Italia** (unde armata italiană lupta împotriva celei austro-ungare); în **Orientul Apropiat** (unde armatele britanice s-au confruntat cu cele germane și otomane); în **Africa** (unde existau câteva colonii germane); în **Asia** (unde trupele japoneze, australiene și neozeelandeze au atacat posesiunile germane) și în **Atlantic** (unde s-au dus bătălii navale).

Sub aspect tactic, luptele puteau lua forme diferite:

- **război de ofensivă** (un atac susținut asupra dușmanului);
- **război de poziție** (purtat în tranșee, care erau folosite ca bază de atac și de apărare);
- **război de uzură** (slăbirea inamicului prin atacuri permanente, care să nu-i dea răgaz să-și refacă forțele).

Răniți germani și britanici (1916)

După mai bine de 4 ani de lupte sângeroase, care au dus, de ambele părți, la pierderea a milioane de vieți omenești, victoria a revenit Antantei. La 11 noiembrie 1918, Germania semna armistițiul de la Compiègne, marcând astfel finalul conflictului.

DICTIONAR

Marele Stat Major – organ de conducere a armatelor unei țări, format din ofițeri reprezentând toate armele, organizați sub conducerea unui șef

mareșal – gradul cel mai înalt din ierarhia militară, în anumite țări

(stat) neutru – care nu se amestecă în conflictul dintre alte state

propagandă – acțiune susținută de răspândire a unor idei, teorii etc., cu scopul de a câștiga susținători

recrut – soldat înrolat de curând

unitate – (aici) subdiviziune a forțelor armate

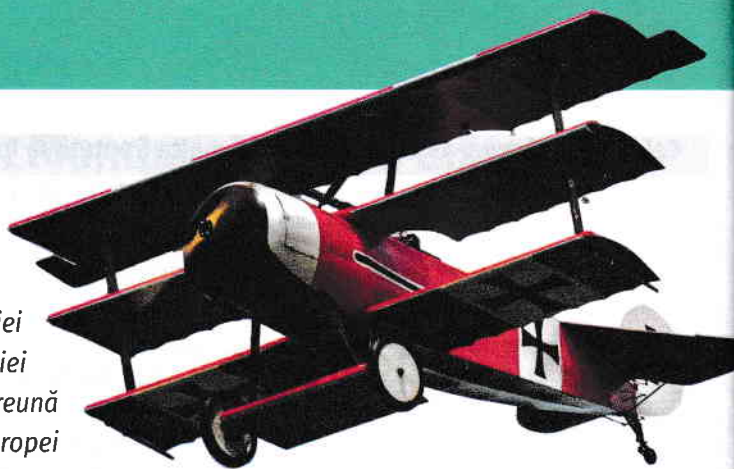
John J. Pershing

General american, comandant al trupelor americane care au luptat în Primul Război Mondial (1917-1918).

ȘTIAI CĂ...?

Primii pacienți pe care s-au efectuat operații de chirurgie plastică au fost soldați din Primul Război Mondial. Mulți rămăseseră desfigurați în urma exploziilor, astfel că un chirurg neozeelandez, Harold Gillies, a inventat pentru ei o serie de proceduri de reconstrucție a feței.

Avion militar german din
Primul Război Mondial (replică)

I. Citește cu atenție și rezolvă cerințele.

A. Germania s-a înconjurat singură de dușmani, prin înstrăinarea Franței, din cauza Alsaciei și a Lorenei, a Rusiei prin sprijinul acordat politicii antislave a Austro-Ungariei în Balcani, a Angliei prin construirea unei flote rivale. Împreună cu Austro-Ungaria, ea a creat un bloc militar în inima Europei atât de puternic și, în același timp, atât de instabil, încât vecinii lor au fost siliți fie să le devină vasali, fie să se alieze pentru protecție (...) S-au folosit de poziția lor centrală pentru a crea teamă în toate părțile, pentru a-și atinge scopurile diplomatice. Apoi s-au plâns că au fost încercuți din toate părțile.

G.M. Trevelyan, *Istoria Marii Britanii în sec. al XIX-lea și după 1782-1919, 1937*

B. Niciun război din istorie nu a fost atât de mult anticipat, atât de atent pregătit și atât de minuțios discutat, nu doar în discuțiile private, ci și în presa tuturor națiunilor. Fiecare soldat european știa unde îi erau uniforma și pușca; mai mult, era convins că știe unde va lupta, cu cine și când.

The Independent (ziar american, august 1914)

1. Precizează, din sursa A, două motive pentru care Germania și-a atras dușmănia celorlalte state europene.
2. Cum apreciezi această perspectivă, în care vina pentru izbucnirea războiului este plasată exclusiv asupra Germaniei, ținând cont că ea a fost formulată de un istoric britanic?
3. Documentează-te și scrie un scurt paragraf în care să răspunzi acuzațiilor aduse Germaniei, în sursa A, din perspectiva unui german.
4. Pe baza lecției și a sursei A, formulează o opinie asupra afirmațiilor din sursa B. Ce crezi că a făcut ca acest război să fie atât de „anticipat”?

Infanteriști australieni purtând măști de gaze (1917)

II. 1. Începând cu 1914, noi state s-au alăturat Antantei, respectiv Puterilor Centrale. Printre ele, se numără cele menționate mai jos. Documentează-te și completează, pentru fiecare, câte un motiv al alierii.

Antanta

1914: Japonia, Serbia, Belgia

1915: Italia

1916: România, Portugalia

1917: Grecia, China, Brazilia, Statele Unite ale Americii

1918: Cehoslovacia, Armenia

Puterile Centrale

1914: Imperiul Otoman

1915: Bulgaria

2. Numește și identifică pe harta 1.2. (pagina 18) trei state europene care și-au păstrat neutralitatea pe tot parcursul Primului Război Mondial.

3. Ce rol crezi că au avut coloniile în victoria obținută de Aliați? Justifică-ți răspunsul.

III. 1. Odată cu izbucnirea războiului, propaganda de stat s-a intensificat. Privește imaginile de mai jos și rezolvă cerințele.

A.

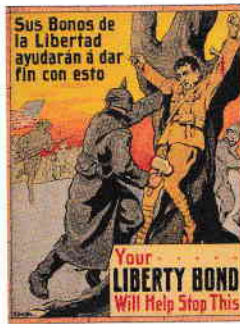
B.

C.

D.

A. Adu-ți aminte de Belgia! Înrolează-te azi! (Marea Britanie, 1914); B. Sârbi, belgieni, ruși, englezi și francezi atacând un monstru care poartă un coif de luptă german (Franța, 1914); C. Cine nu e la datorie? Cumva TU? (Marea Britanie, c. 1915); D. Soldat german crucificând un soldat britanic; în ajutorul britanicului sar soldații americani (SUA, 1917)

- Care crezi că era intenția creatorilor acestor afișe? Cui se adresau ele?
- Ce mesaje transmit aceste imagini? Explică folosindu-te de surse.
- Pe ce stereotipuri se bazează prezentarea „dușmanului” în propaganda de război?
- Chiar dacă provin din țări diferite, sursele date valorifică niște teme comune. Cum explici acest lucru?
- Tu cum ai fi reacționat la vederea acestor afișe? Care dintre ele ți se pare cel mai impresionant? De ce?

2. Pe front, lucrurile mergeau adesea diferit față de cum le erau prezentate celor rămași acasă. Rezolvă cerințele pe baza surselor.

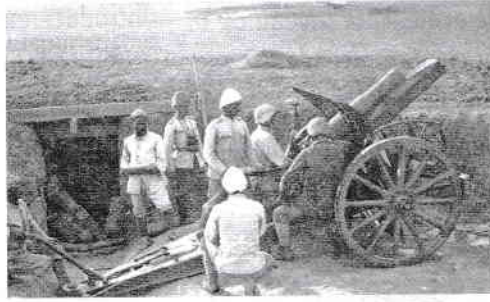
E. Firește că era foamete. Mâncam pâine neagră cu miere artificială, dar nu era rău. Mulți cai mureau, așa că aveam carne de cal. Era amuzant când dădeam peste un cal mort. Treceam pe lângă el și în 10 minute nu mai rămâneau decât oasele, pentru că toți luau câte o bucată de carne pentru masa de seară.

Mărturie a unui soldat german, despre ultimele luni ale Primului Război Mondial

F.

G.

F. Soldați britanici în tranșee (Bătălia de pe Somme, 1916); G. Soldați otomani în Palestina (1917)

- Pornind de la sursa E, arată care era starea generală a armatei germane în ultimele luni ale Primului Război Mondial. Cum se explică acest lucru?
- Crezi că noilor recruți li s-ar fi prezentat informațiile din sursa E înainte de înrolare? De ce?
- Describe sursele F și G, apoi compară-le cu imaginile A-D. Ce observi?
- Numește și identifică, cu aproximație, pe harta 1.2. (pagina 18) unde au fost făcute imaginile F și G.

CAPSULA TIMPULUI

„Armistițiul de Crăciun”

Timp de câteva zile, la sfârșitul anului 1914, pe Frontul de Vest, numeroase unități din ambele tabere au încetat spontan focul.

Acest eveniment avea să rămână cunoscut în istorie ca „Armistițiul de Crăciun”, căci soldați germani, englezi și francezi au sărbătorit împreună, așa cum ar fi făcut-o în timp de pace. Au cântat colinde, și-au împărțit mici cadouri, au mâncat împreună și chiar au jucat fotbal.

Nu era însă ceva acceptat la nivel oficial, iar până la sfârșitul războiului condițiile de luptă deveniseră atât de crunte, încât „armistițiul” a rămas doar o amintire.

ȘTIAI CĂ...?

În anii Primului Război Mondial, în Statele Unite, orice referire la limba sau cultura germană era considerată nepatriotică.

S-a mers atât de departe încât au fost schimbate numele tuturor produselor germane – de exemplu, *sauerkraut* (varza murată germană) a devenit „varza libertății” (sugestia fiind că cei care luptau împotriva germanilor luptau „pentru libertate”).